

IANCU LAURA

Feljegyzések a kapa árnyékából

Azon a sose volt éjszakán, amelyet megálmodtam, s amelyről ez idáig napló, neked sem szóltam, eljött hozzám egy Kísértetalak, s magával rántott egy nagy pusztaságba, ahol a Semmi lakozott. Sem táj, sem ég, sem tudat, csak a félelmetes szörny, a Semmi, amint szájtátva felém közeledett. Elém állt a Kísértet, nem szólt, de hallottam, amint ezt sugallta: „Ősatyáinkra kérlek, szent kódexein nyelvét ne szentségtelenítsd meg, légy hű archaikus nyelvedhez!” A kietlen világban semmi nem emlékeztetett arra: ki vagyok én, s vajon kinek a hangja szólalt meg?! Körbenéztem, szólni szerettem volna valakihez, de már a Kísértet sem leltem. Alighogy mindezt elgondoltam, valaki újból elrántott, hatalmas palota párkányára állított. Fekete ruhás, szigorú tekintetű Kísértet állt akkor előttem a levegőben és azt üzent: „Ha táltos vagy, akkor hát szavamra repülj a Parnasszusra!” A Kísértet – töprengtem magamba – rémisztő szörnyetegé változott, a Semmi pedig harmonikus univerzummá. Ekkor hatalmas tömegbe találtam magam hirtelen. Emberek serege ült körbe egy végtelen márvány asztalsort. Kezükben aranytoll, merített papír előttük, némelyik fején glória, mások szemében gyász vala. Olyan is volt, akinek kezében nem járt a toll, láttam csalót, aki társa írását másolta. És láttam, aki előtt olyan papír volt, mely csak úgy kihányta magából a betűt. A sötét végbe láttam egy embert, aki idegen volt közöttük. Üresen tátongó trónusra irányította tekintetem akkor a Kísértet, majd némán azt parancsolta: „Az a hely neked van fenntartva, ha teljesíted szavam!” Ekkor láttam meg, hogy a kísértet nem csak egy egyszerű kísértet: Janus-arca volt! S ahogy ezt felismertem, a Tisztátalanlélek elhagyott, felébredtem. Talán a valóságba. Talán *egy* valóságba. Hogy honnan tudom? Ismerem álmaim kísérteteit. Alakváltozásra képes kortársaim ők.

Hogy értsd, miről beszélek... A minap, amikor szokásos helyemen ültem, és a könyvemre vártam, régi ismerős jelent meg előttem, akiről – bevallom – azt hallottam, már nem él közöttünk, s mint utóbb kiderült való igaz, csak egy tanterjesztő volt az illető, aki ebből kifolyólag az ismerőshöz mégis roppant hasonlós volt. „Olvasom kegyed verseit, hogy úgy mondjam... nézze, maga most akkor csángó vagy magyar? Vagy mifene? Már megbocsásson!” Gondoltam magamba, micsoda tájékozott idegen, mi mindent tud rólam – amit én nem. „Tudniillik – folytatja –, ha csángó, akkor az illem s a kötelesség azt kívánná, hogy csángó verset írjon! Nem gondolja? Hát akkor én most megmondtam magának, hogy tudja!” Az ember erősen emlékeztetett egy korábbi ünnepi pillanatra, amikor egy asszonyság továbbtanulási szándékomból kiderítvén azt üzent nekem: „Ugye nem gondolja, hogy a kapától egyenes út vezet a tudományba?” Mi tagadás, valahogy

sose hagyott efféle fontos kérdések végiggondolására időt az élet. Valakinek hát el kellett ezeken helyettem mészárolnia... Némaságom az embert dühbe kergette, elindult. Gondja volt ellenőrizni: valóban vettem-e az adást, ezért visszaszólt: „Á! Hogy maga magyar költő! Azt felejtse el! Nem hozhat szégyent a magyar irodalomra!”

Tudod, napló, ez így hiábavaló... te nem felelsz kérdéseimre... Pedig tudod, te csak tudod: egy a nyelv, a kultúra más, de az is csak *részben* más. És azt is tudod, a kistestvérnek kell felnőnie – hisz ez a lét törvénye, ez az időben élés következménye! Te láttad, amint a kötöttségekből kitörni vágnak a szavak, megújulni, az örököszt a korban szolgálni! Valld be! Nem csak a csángónak a magyarra, a magyarnak a csángóra van nagyobb szüksége! Miért? Mert egyek ők! Mert a csángó nyelv már nem kódexeink nyelve. Délibáb! Idő marta cserépmorzsa, kegyetlen vastalpasok égette göröngyös, lukas, penészfoltos testű: *tiúndér!* Éppen olyan, amilyen a magyar nyelv lesz, ha hagyja magát elcsángósodni!

Olyan ez a világ nekem, mint egy cafatokra mosott lobogó... Pokoltüzekbe mártott, az emlékező elme sötét járataiban feltörő félelem. Rémálom. Szép álmom. Rémálom. Szép álmom. Örök álmom. Amiben már semmi anyag, semmi idő, semmi szellem. Színtiszta álmom Isten szívében. De mindez – s az Igazság általában – ugyan kit érdekel? A népnek mese, szép mese kell! És az *én nyelvem* valóban a nép legszebb meséje!

Kopognak! Most becsuklak. Vigyázz az anyanyelvünkre, nem tulajdonunk! Kölcsön kaptuk, örökösei utódaink!

